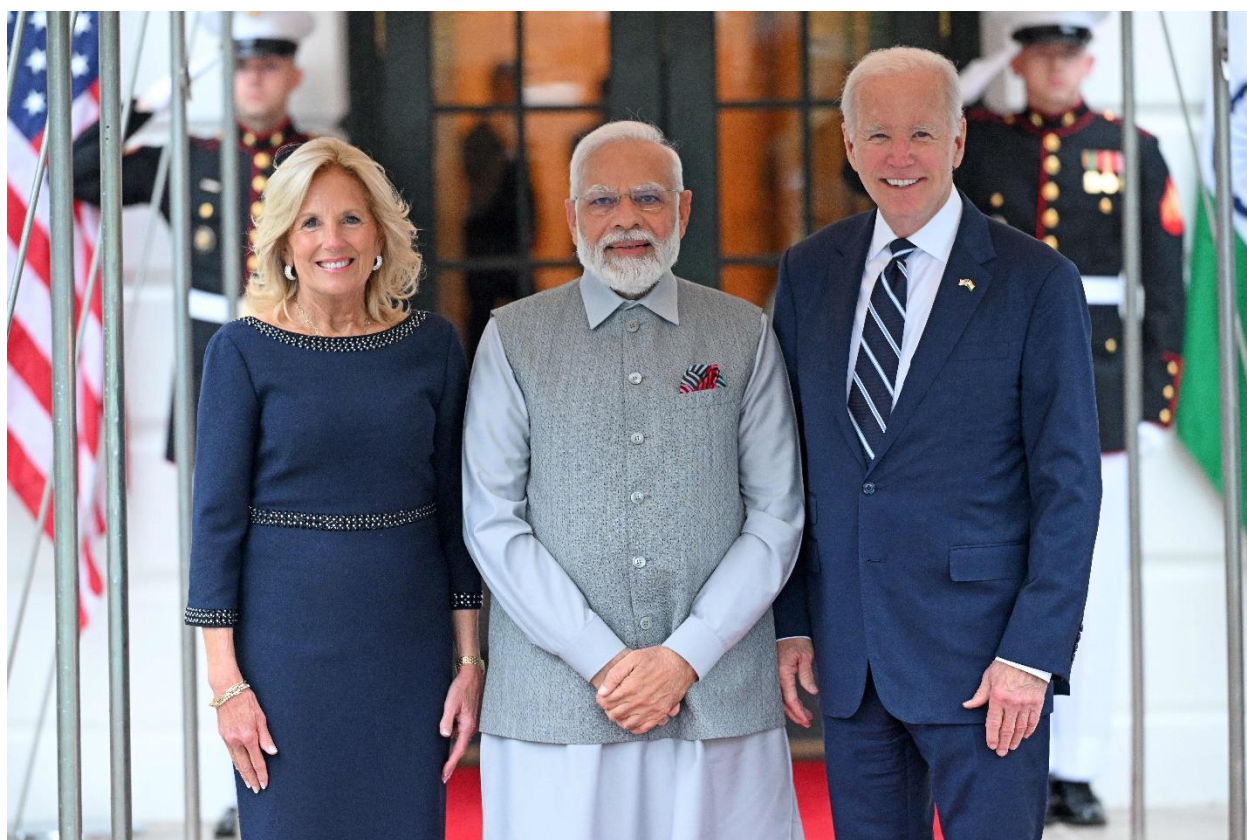

از «فناوری‌های پیشرفته» تا «عناصر معدنی استراتژیک»؛

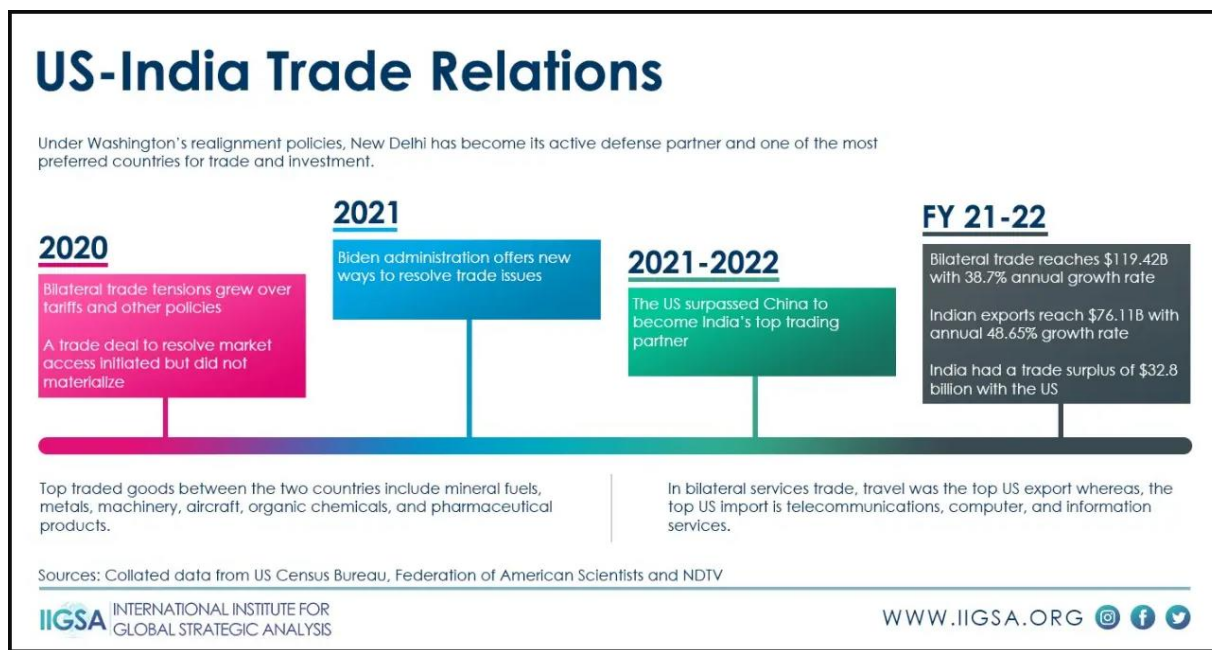
هند در مسیر نقش‌آفرینی جهانی

چندی پیش «نارندرا مودی» نخست وزیر هند همزمان با گرامیداشت نهمین روز جهانی یوگا در ۲۱ ژوئن در مقر سازمان ملل به ایالات متحده سفر کرد؛ نمایشی از قدرت نرم هند و محبوب‌ترین صادرات فرهنگی آن. مودی سومین شخصیت برجسته هند پس از «ساروپالی راداکریشنان»، رئیس‌جمهور و «مانموهان سینگ»، نخست وزیر اسبق هند است که با استقبالی گسترده به آمریکا دعوت شده است؛ بالاترین سطح روابط دوستانه دوجانبه بین دو کشور مستقل.

روابط ایالات متحده و هند در حالی وارد فصلی جدید شده است که نخست وزیر «نارندرا مودی» و رئیس‌جمهور «جو بایدن» از مجموعه‌ای از تفاهم‌نامه‌ها به ویژه در حوزه فناوری و دفاعی خبر داده‌اند. به طور دقیق‌تر باید گفت که «فناوری» به عنوان محرک کلیدی در تعیین مسیر آینده مشارکت دوجانبه این دو کشور ظاهر شده است. با پیروی از منطق اساسی سیاست موازنه قدرت، به نظر می‌رسد هند و ایالات متحده نه برای حرکت به سوی نوعی «یگانگی» بلکه برای رقم زدن یک «شراکت» بلندمدت و سرنوشت‌ساز به سوی هم گام برداشته‌اند - شراکتی که ممکن است تا زمانی ادامه یابد که هر دو کشور درگیر چین باشند. «مشارکت تجاری» و «سرمایه‌گذاری» موتور رشدی است که از تجارت دوجانبه بیش از ۱۹۱ میلیارد دلاری بین هند و آمریکا در سال ۲۰۲۲ مشهود است.

هر دو کشور اقداماتی را برای حل و فصل اختلافات مهم و برگزاری مجدد «مجمع سیاست تجاری هند و ایالات متحده» تا پایان سال انجام داده‌اند.

ترجمه جدول بالا

روابط تجاری ایالات متحده و هند

بر اساس تغییر رویکرد سیاستی واشنگتن، دهلی‌نو به شریک دفاعی فعال و یکی از اولویت‌دارترین شرکا برای تجارت و سرمایه‌گذاری برای ایالات متحده تبدیل شده است.

۲۰۲۲-۲۰۲۱	۲۰۲۲-۲۰۲۱	۲۰۲۱	۲۰۲۰
<p>- رسید حجم تجارت دوجانبه با نرخ رشد سالانه ۳۸/۷ درصد به ۱۱۹/۴۲۸ میلیارد دلار</p> <p>- رسیدن صادرات هند به ارزش ۷۶/۱۱ میلیارد دلار با نرخ رشد سالانه ۴۸/۶۵ درصد</p>	<p>- تبدیل شدن ایالات متحده به بزرگترین شریک تجاری هند با پیشی گرفتن از چین</p>	<p>- ارائه راه‌های جدیدی برای حل مسائل تجاری توسط دولت بایدن</p> <p>- آغاز یک توافق تجاری</p>	<p>- افزایش تنش‌های تجاری دوجانبه بر سر تعرفه‌ها و سایر سیاست‌ها</p> <p>- آغاز یک توافق تجاری برای حل و فصل دسترسی به بازار که در نهایت اما، محقق نشد</p>

- ثبت مزاد تجاری ۳۲/۸ میلیارد دلاری هند با آمریکا		فصل دسترسی به بازار که در نهایت اما، محقق نشد	
کالاهای مبادله شده بین دو کشور شامل سوخت‌های معدنی، فلزات، ماشین آلات، هواپیما، مواد شیمیایی آلی و محصولات دارویی است.			در حوزه تجارت خدمات دوجانبه، مسافرت بزرگترین صادرات ایالات متحده بوده است، در حالی که بیشترین واردات ایالات متحده مربوط به خدمات مخابراتی، رایانه و حوزه اطلاعات است.

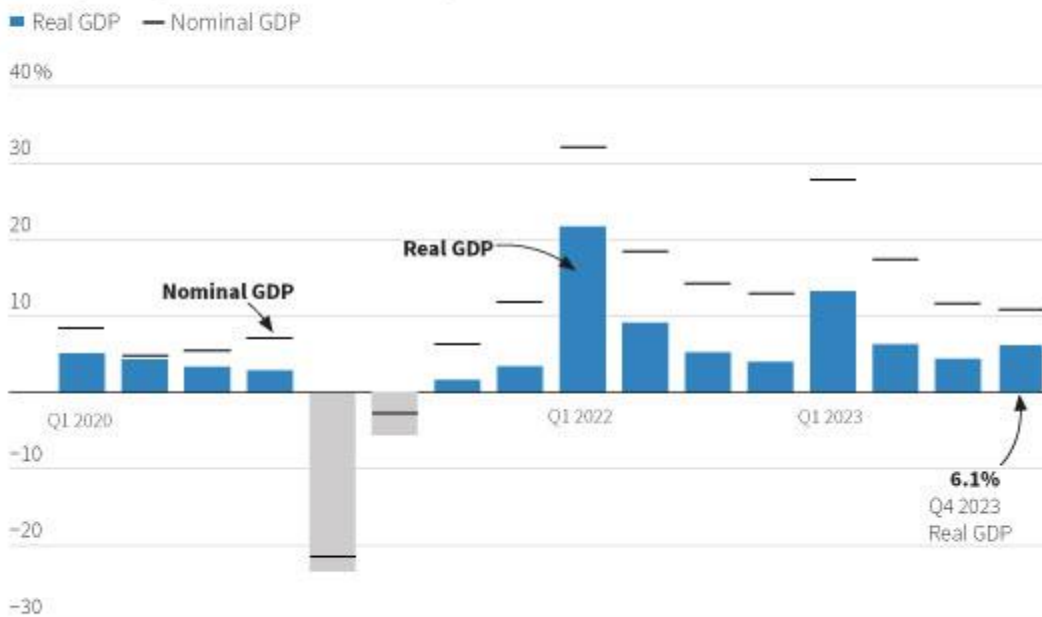
انگیزه‌ها

کلید روابط هند و آمریکا توازن قوا با چین و جایگاه هند در آن است و در همین راستا، بسیاری از ناظران متوجه پدیدار شدن سازوکار یک اتحاد در حال تکامل علیه چین شده‌اند. اما شاید چنین چشم‌اندازی بیش از حد اغراق‌آمیز به نظر برسد. برخلاف گذشته که غالباً هند بیشتر به ایالات متحده نیازمند بود، این بار با توجه به رویدادهای جهانی، گمان می‌رود که ایالات متحده به هند نیاز پیدا کرده است چرا که جایگاه هند رفته‌رفته دارای اهمیت بیشتر شده و این کشور به عنوان بخشی از راه حل مشکلات مختلف جهانی تلقی می‌شود. به نظر می‌رسد که ایالات متحده تا آنجا که به رویدادهای جهانی مربوط می‌شود، روی هند سرمایه‌گذاری ویژه‌ای کرده است؛ به طوری که «گراهام آلیسون» این روند را «مشارکتی راهبردی در زمینه فناوری‌های حیاتی و نوظهور» قلمداد کرده است.

باید توجه داشت که اقتصاد هند در مسیر رشد ۶ درصدی در سال جاری قرار دارد که این کشور را به پنجمین اقتصاد بزرگ جهان تبدیل خواهد کرد. اگر رشد اقتصاد هند با این نرخ ادامه یابد، این کشور می‌تواند تا اواسط قرن جاری به اندازه اقتصاد منطقه یورو رشد کند. هند در دو سال گذشته از نظر رشد اقتصادی از چین پیشی گرفته - تولید ناخالص داخلی آن در سه ماهه گذشته ۶/۱ درصد در مقایسه با چین ۴/۵ درصد رشد کرده - است. از دیدگاه ایالات متحده، اگر هند - بزرگترین دموکراسی جهان - واقعاً بتواند بر چین غلبه کند، باید به هر شکل ممکن، مورد پشتیبانی آمریکا قرار بگیرد.

India economic growth rises in March quarter

Yearly change in India GDP in each quarter

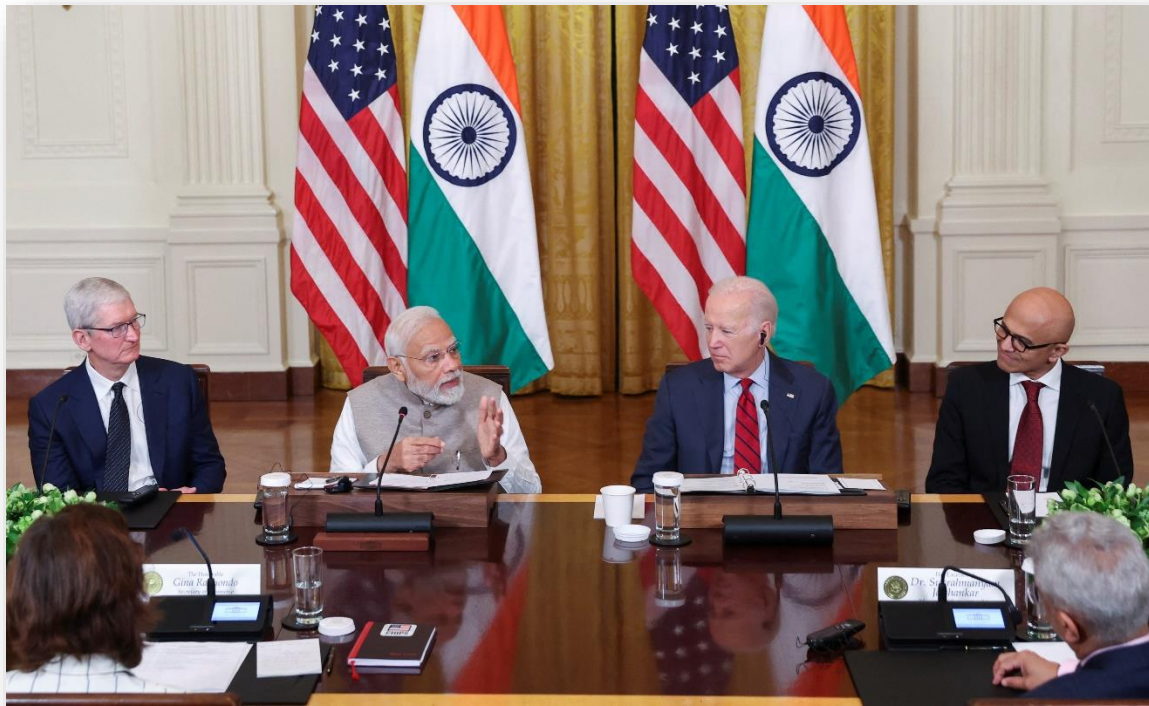

Note: Fiscal year(FY) is from April-March each year.

Source: Refinitiv Datastream|Reuters, May 31, 2023 | By Vineet Sachdev

اقتصاد جهانی در تلاطم

جنبه مهم دیدار اخیر رهبران هند و آمریکا، تعمیق مشکلات اقتصادی جهان غرب در بازسازی اقتصادی سازوکارهای «زنجیره تامین» و «زنجیره ارزش» به ویژه پس از همه‌گیری کرونا است. دنیای غرب برای مدتی طولانی، تحت فشار آمریکا، برای کالاهای مصرفی و سیستم‌های زنجیره تامین کاملاً به چین وابسته بوده است. حتی در دوره‌ای که اروپا به آرامی در حال بیرون آمدن از این سراب بود، جنگ روسیه و اوکراین روند احیای اقتصادی اروپا را پیچیده‌تر و محاسبات بازیابی آن‌ها را خنثی کرد. به همین دلیل، از نگاه غرب هم «زنجیره تامین انرژی» و هم «زنجیره تامین غذا» به فشار جدیدی از سوی هند و ایالات متحده نیاز دارند. بر همین اساس، قراردادهای تجاری هند و ایالات متحده در این مقطع، بازی‌گردان مهمی خواهند بود. هند دارای بازاری بزرگ، مقصد سرمایه‌گذاری بسیار جذاب و پشتیبانی زیرساختی نسبتاً خوبی ارائه می‌کند، اگرچه که زیرساخت‌های اساسی آن نیازمند به توجه و بهبود بیشتری است.

دست‌آورد این سفر اما صرفاً محدود به تعارفات و مناسک دیپلماتیک نبوده است. دو کشور تفاهمنامه‌هایی را منعقد کرده‌اند که به طور جدی بر تحول چشم‌انداز فناورانه و اقتصادی جنوب آسیا و جهان، اثرگذار خواهد بود.

۱. تاکید جدی بر همکاری در «چارچوب اقتصادی هند - اقیانوس آرام» (IPEF) به عنوان ستونی مهم برای تلاش‌های جمعی در راستای ایجاد «زنجیره‌های تامین انعطاف‌پذیر» و تسریع پیشرفت اقتصاد هند و آمریکا.
۲. طراحی چارچوب «ابتکار فناوری بحرانی و نوظهور» (iCET) با هدف تسهیل به اشتراک‌گذاری فناوری، توسعه مشترک و همکاری در فرصت‌های تولید مشترک بین مؤسسات تجاری و مراکز دانشگاهی.
۳. اتصال بوم‌سازگان (اکوسیستم) استارت‌آپی پویای دو کشور مبتنی بر مفهوم «تشریک نوآوری» یا (Innovation Handshake). این مفهوم، عزم هر دو طرف را برای تقویت بیشتر دیدگاه مشترک آنها در مورد مشارکت فناوری استراتژیک ارتقاء یافته، با استفاده از قدرت و نبوغ بخش خصوصی مربوطه در راستای شناسایی نوآوری‌های جدید و تطبیق آنها با الزامات صنعت در بخش‌های اولویت‌دار شناسایی‌شده در چارچوب iCET نشان می‌دهد.
۴. امضای تفاهمنامه در مورد زنجیره تامین نیمه‌رساناها با مشارکت محوری شرکت مایکرون تکنولوژی (Micron Technology) با سرمایه‌گذاری ۸۲۵ میلیون دلاری برای ساخت مجموعه نیمه‌رساناهای جدید در داخل هند.
۵. طراحی و ساخت یک مرکز مهندسی مشترک با سرمایه‌گذاری ۴۰۰ میلیون دلاری توسط شرکت Applied Materials . Inc

۶. راه اندازی زیرساخت ارتباطات راه دور ایمن و دیجیتال، به رهبری دو کارگروه مشترک اتحادیه Bharat 6G هند و اتحاد Next G ایالات متحده.
۷. ایجاد سازوکار هماهنگی مشترک برای پیشرفت کار در زمینه «علوم و فناوری اطلاعات کوانتومی».
۸. امضا توافق نامه‌هایی با هدف همکاری در زمینه‌های هوش مصنوعی و انرژی اتمی.
۹. همکاری در زمینه فناوری دفاعی مشترک و تولید مشترک فناوری پیشرفته با ایجاد «اکوسیستم شتاب دفاعی هند و ایالات متحده» (INDUS-X).
۱۰. امضای تفاهم‌نامه بین جنرال الکتریک (GE) آمریکا و شرکت هوانوردی «آروناتیک لیمیتد هندوستان» Aeronautic Limited (HAL) برای ساخت موتورهای جنرال الکتریک F-414 برای هواپیمای رزمی سبک (LCA) MK 2؛ توافق مهم که امکان انتقال بیشتر فناوری موتور جت را به هند فراهم می‌کند.
۱۱. همکاری در زمینه مونتاژ پهپاد مسلح جنرال اتمیکس MQ 9B، با هدف افزایش توانایی‌های «اطلاعاتی، نظارتی، شناسایی» نیروهای مسلح هند.
۱۲. تقویت نقش هند به عنوان مرکزی مهم برای تعمیر و نگهداری تجهیزات و دارایی‌های نیروی دریایی ایالات متحده مستقر در منطقه با امضای «توافق‌نامه‌های تعمیر کشتی» با کارخانه‌های کشتی‌سازی محلی
۱۳. افزایش همکاری بین هند و آمریکا در راستای حمایت قدرتمند از افغانستانی صلح آمیز و باثبات و همچنین تقویت مشارکت I2U2 (هند، اسرائیل، امارات متحده عربی، ایالات متحده).
۱۴. تقویت «بانک‌های توسعه چندجانبه» برای مقابله با چالش‌های جهانی قرن بیست و یکم.
۱۵. استفاده از پتانسیل زیرساخت عمومی دیجیتال (DPI) برای بهره‌مندی از جایگاه G-20 در راستای ارائه اولویت‌های مشترک
۱۶. تأسیس «موسسات چالش جهانی هند و ایالات متحده» در راستای کمک به افزایش مشارکت‌ها و تبادلات تحقیقاتی بیشتر در زمینه نیمه‌رساناها، کشاورزی پایدار، انرژی پاک، سلامت و فناوری‌های نوظهور.

روندها

با وجود عزم جدی دو کشور، اما باید اذعان نمود که ایالات متحده و هند را شاید نمی‌توان کماکان «متحد» یکدیگر دانست چرا که نوع و سطح روابط آنها با آنچه دیگر کشورهای منطقه با واشنگتن دارند بسیار متفاوت است و همچنان خواهد بود.

با این حال، تلاش نخست‌وزیر هند برای طرح فصل جدیدی از همکاری‌های اقتصادی و استراتژیک، حائز اهمیت است. «مودی» طی سخنرانی در نشست مشترک کنگره آمریکا گفت: «وقتی هند و ایالات متحده روی نیمه‌رساناها و مواد معدنی حساس با هم کار می‌کنند، به جهان کمک خواهند کرد تا زنجیره‌های تأمین را متنوع‌تر، انعطاف‌پذیرتر و قابل اعتمادتر کنند». تأکید هند بر این موضوع راهبردی، موید جدی بودن همکاری دو طرف با نگاه به تحولات ژئوپلیتیکی و ژئواکونومیک قرن جاری است.

«ریموند ویکری»، کارشناس ارشد مطالعات سیاست ایالات متحده و هند در «مرکز مطالعات استراتژیک و بین‌المللی» نیز بر این باور است که «رابطه آمریکا و هند در حد رابطه دو کشور متحد نیست، اما تلاشی است برای ایجاد یک شراکت برابر در راستای تحقق منافع برابر استراتژیک».

انتظار می‌رود که ایالات متحده و هند در آینده به تعاملات بیشتری به ویژه در حوزه فناوری‌های نو و پیشرفته دست یابند. واشنگتن به طور جدی به دنبال اجرای سیاست «دوست‌سپاری» یا «Friend-Shoring» است – استراتژی‌ای که در آن از چین دور می‌شود و از پتانسیل سایر کشورهای منطقه به ویژه کشورهایی که با آمریکا دوستی عمیقی دارند بهره می‌برد.

چشم‌انداز

علیرغم تنش عمیق و ریشه‌دار چین با هند که این کشور را به عنوان یک رقیب بالقوه می‌بیند، «شی جین پینگ» رئیس‌جمهور چین، آمریکا را تنها رقیب و مانع در تحقق رویای چینی خود در نظر می‌گیرد. ظاهراً ایالات متحده هنوز مطمئن نیست که به چه شکل با چین به مقابله برخیزد، زیرا کماکان شماری از متحدان آمریکا تمایلی به رویارویی مستقیم با چین ندارند. بنابراین، ایالات متحده برای ایجاد موازنه با چین، روی هند حساب ویژه‌ای باز کرده است.

علیرغم تلاش‌های ایالات متحده و غرب برای کاهش وابستگی به چین از طریق جدا کردن و از بین بردن ریسک شبکه‌های زنجیره تامین، پکن همچنان یک شریک تجاری بزرگ جهانی باقی مانده است. در نگاه ایالات متحده، هند به عنوان جایگزینی برای چین به عنوان یک «مرکز تولید» در نظر گرفته می‌شود. با این حال، برای نقل مکان شرکت‌های فناوری به هند به ویژه تحت چارچوب ICET و طرح INDUS-X، هنوز چالش‌هایی به لحاظ زیرساخت و اکوسیستم مساعد وجود دارد.

ایجاد زیرساخت‌های با کیفیت مستلزم سرمایه‌گذاری از سوی شرکای همسو، همراه با شرایطی شفاف و پایدار است. ایالات متحده و هند با توجه به منافع مشترک خود، موقعیت خوبی برای بسیج منابع خود و رفع شکاف زیرساختی در جنوب آسیا دارند.

این تحولات پرشتاب برای ایران و سایر کشورهای منطقه نیز بسیار جالب توجه، حائز اهمیت و حتی سرنوشت‌ساز به نظر می‌رسد. باید توجه داشت که در مسیر تحولات ژئوپلیتیکی و ژئواکونومیک، ایران به لحاظ موقعیت ژئواستراتژیک خود به خوبی می‌تواند با تعریف دقیق استراتژی اقتصادی-سیاسی مبتنی بر منافع ملی، از تمامی این تحولات منتفع شود. نیاز شدید کشور به سرمایه‌گذاری در حوزه‌های زیرساختی و همچنین بالفعل کردن پتانسیل‌های بالقوه در جهت خلق ثروت، اولویتی است که ایران می‌تواند همزمان با بهره‌مندی از وضعیت رو به توسعه چینی‌ها و روابط نزدیک با آن‌ها، به جایگاه ویژه هندی‌ها و نقش‌آفرینی جهانی آن‌ها نیز توجه نماید و از هر دو طریق، به تحقق حداکثر منافع خود اقدام کند.